

УДК 37:821.161.2(477.83)

Ж. Гущак

(Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка)

АНТРОПОЛОГІЧНА КОНЦЕПЦІЯ У СВІТОГЛЯДІ УКРАЇНСЬКОГО МИСЛИТЕЛЯ І.Я.ФРАНКА

У педагогіці, як і в інших науках, нові концепції найчастіше утворюються на базі вже відомих. Тому варто досліджувати з історичної спадщини ті ідеї, які сформувалися, набули рис основних факторів у процесі творення гуманістичної педагогіки. Сьогодні, коли в українській державі превалує бездуховність, коли пріоритетним для людини є споживання, а не творення, реалізація матеріальних потреб, а не духовних, як ніколи раніше актуальними та сучасними щодо утвердження гуманізму як ідеології суспільства є світоглядно-філософські переконання І.Я.Франка.

Світорозуміння національного генія, котре в своїй цілості інтерпретується як філософія розвою, дивовижно багатогранне. Як мислитель гуманного спрямування І.Я.Франко найбільшу увагу приділяє одвічним питанням людського буття. Людина становить для нього найвищу вартість, апогей творчого поривання, вершинну точку в еволюційній ієрархії світу.

Структура антропологічної концепції енциклопедично освіченого І.Я.Франка багатокомпонентна. До неї належать наступні елементи:

- 1) загальне розуміння і призначення людини, сенсу її життя, смерті та безсмертя;
- 2) уявлення про ідеальну особистість;
- 3) нормативно-регламентуючі системи людського співіснування, до якої входять – права й обов'язки, моральний кодекс, громадська думка.

Своє розуміння сутності людського життя, призначення особистості І.Я.Франко задекларував в таких словах: "...завдання чоловіка не в тім – жити на землі в нужді і кривді...затим чоловікові треба дбати і домагатися, щоб тут, на землі, був щасливим, то є, щоби жив як можа найдостатніше з праці своєї в братстві і любові з другими, також працюючими людьми, а разом щоби міг завсігди просвіщати свій розум і навчатися тій правді, яку нам показує природа і її сили" [1]. Беззаперечне переконання мислителя, що особистість, передусім, характеризують духовні властивості, які є найвищими у всій ієрархічній піраміді сутнісних властивостей індивіда, підтверджуються його ж словами: "Властивості духовні належать вже до антропологічних наук, бо вони відрізняють людину від решти тварин і від всяких інших творінь природи, вони надають їй здатність жити і працювати спільно, мислити, відчувати, робити висновки і спостерігати; вони роблять її людиною в повному значенні цього слова" [2].

У світогляді І.Я.Франка простежується тенденція – боротьба зі злом завжди нероздільно пов'язана з любов'ю до людей. Мислитель моральну чесноту Любов ставить на найвищий щабель загальнолюдських духовних цінностей.

Отже, найперша якість досконалої людини у І.Я.Франка – це духовність. "Цілий чоловік" характеризується багатством свого духу – чистим серцем, ясним розумом, який сприймає вселюдські ідеали Добра, Любові, Щирості, Справедливості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Франко І. Чого хоче галицька робітницька громада // Франко І. Збір. творів у 50-ти томах. – Т.45. – С.154-155.
2. Франко І. Наука і її взаємини з працюючими класами // Франко І. Збір. творів у 50-ти томах. – К.: Наукова думка, 1978. – Т.45. – С.38.